

Vänsteroppositionen inom Komintern

Den ryska revolutionens degenerering fick omedelbara följdverkningar utanför Sovjetunionen. Kominterns 5:e kongress sommaren 1924, dvs. efter nederlaget i Tyskland hösten 1923, återspeglade en allvarlig förvirring och desorientering när det gällde strategiska och taktiska frågor.

Zinovjev, Kominterns ordförande, reagerade inför händelserna i Tyskland och den kapitalistiska stabiliseringen med att mana till "bolsjevisering" av Kominterns sektioner. Kampanjen genomfördes på ett helt igenom byråkratiskt vis och resulterade i splittring på oklara grunder i ett antal sektioner, t.ex. det svenska partiet.

Partiernas ledning valdes uteslutande på grundval av sin lojalitet med den ledande fraktionen inom det sovjetiska partiet.

På det politiska planet bestod Zinovjevs svar av ultravänsteristiska proklamationer. På den femte kongressen uppträdde för första gången "teorin" om socialdemokratin som en flygel av fascismen och formulerades av ingen mindre än Zinovjev själv. Han beordrade antagligen också det fullständigt misslyckade upproret i Estland i december 1924.

I och med uppkomsten av blocket mellan Stalin och Bucharin svängde Komintern snabbt in i högeropportunist i sina relationer med den brittiska fackföreningsbyråkratin.

Trots att de brittiska fackbyråkraterna förrådade generalstrejken 1926, vägrade Komintern och de sovjetiska fackföreningarna att bryta med den så kallade angloryska kommittén.

I Kina förde Komintern en politik som underordnade det kinesiska partiet det borgerligt nationalistiska Kuomintangpartiet. Denna politik förde 1927 till en katastrof, när Kuomintangledarna massakrerade tusentals arbetare i Shanghai. Komintern girade då åt vänster och satte utan några egentliga förberedelser upp Kantonkommunen, som sedan brutalt undertrycktes. Mördandet av kommunistiska arbetare i Kina utfördes under ledning av Chiang Kai-shek, som tidigare varit hedersmedlem av Kominterns presidium.

Den fas i det sovjetiska partiets utveckling som präglades av eftergifter inför storböndernas krav, ägde sin motsvarighet också inom Komintern. Under de år när blocket mellan Stalin och Bucharin varade, anförtroddes Bucharin posten som Kominterns ordförande när Zinovjev avsattes 1925. Ett utslag av högerpolitiken var försöken att skapa en bondeinternational (Krestintern).

Konsekvenserna för Komintern av stalinisternas seger inom det sovjetiska partiet framstod tidigt klart. När *SocD* ("Pressröster", 13/12 1927) refererade en tysk utgåva av Zinovjevs broschyr om kampen inom Komintern, drogs följande slutsatser:

"Han [Stalin] har alltså i Ryssland de bästa förutsättningar att, stödd på bönderna, driva sin kompromisspolitik igenom. Och försöker Komintern lägga hinder i hans väg, genom att kräva en klart kommunistisk kurs av honom, så likviderar han hela Komintern. Han behöver icke densamma. Den behöver däremot den ryska statens materiella resurser. Men klok karl som Stalin är lär han nog icke vara sinnad att för renlighetsivrarnas skull uppföra den ryska bondestatens välförstådda intressen. Vilja de kommunistiska sektionerna i olika länder icke följa honom – så adjö med dem!"

Något senare kommenterade *SocD* händelserna inom Komintern på ett lika insiktsfullt sätt. Utifrån socialdemokratin ståndpunkt var naturligtvis motsättningen mellan de stalinistiska byråkraterna och världsrevolutionens intressen, dvs. de intressen som förkroppsligades i Komintern, en motsättning som talade för avveckling av Komintern. Men bortsett från denna utgångspunkt, beskriver tidningen mekanismerna på ett riktigt sätt:

"Svika icke tecknen kommer nog Stalin en vacker dag att avveckla tredje internationalen. Han har ingen användning för en organisation, som dels saknar förnuftigt ändamål längre, dels innesluter element, som

bråka och vilja lägga sin näsa i hans ryska politik. Och han vill icke ha förtret och hinder i vägen för Sovjets diplomati. Han behöver komma på fot med det kapitalistiska utlandet för att upphjälpa sitt eget lands ekonomi. Kravet från bondeklassen på billigare industriprodukter och lättnad i exportbestämmelserna blir allt starkare. Samtidigt stegras bondemissnöjet över skatterna som redan nått bristningsgränsen.” (”Pressröster”, *SocD* 22/12 1927)

Nedan återger vi en del fakta kring oppositionens framväxt i några av de större europeiska partierna. För att illustrera en del av de processer som pågick i Komintern, presenteras också utdrag ur de nyheter och ståndpunkter som förmedlades av *Social-Demokraten*.

Österrike

I det österrikiska partiet utvecklades en opposition 1923–25, som bestod av en grupp kring Josef Frey. Senare förenades Freys grupp med en annan grupp runt Karl Tomann och bl.a. Kurt Landau anslöt sig. I slutet av 1926 och början av 1927 uteslöts alla former av vänsteropposition ur partiet.

Den 12 december 1927 meddelar *SocD* (”Pressröster”) att oppositionen startat en egen veckotidning, *Arbeiterstimme*, i Wien och förbereder utgivning av ännu en tidning i Graz.

Oppositionens manifest citeras:

”Leve bolsjevismen! Leve den leninistiska enheten inom kommunismen! Leve bolsjevismens ledare, oktoberrevolutionens ledare, Trotskij och Sinovjev. Leve Kominterns vänsterflygel!”

Jugoslavien

SocD meddelar 12/12 1917 (”Pressröster”) att det också inom det jugoslaviska partiet bildats en vänsterflygel: ”Även denna grupp ställer sig på Trotskij's ståndpunkt och anklagar Stalin för att leda ut kommunismen i den rena borgerligheten och förråda den.”

Under åren 1922–26 var jugoslaven Vujovic generalsekreterare för Kommunistiska ungdomsinternationalen och valdes till Kominterns exekutivkommitté 1924 som ungdomsrepresentant. Han uteslöts i september 1927 från Komintern för sitt stöd till oppositionen.

Tyskland

Den tyska vänsteroppositionen, ofta kallad vänsterkommunister, dominerades av en grupp partiledare som främst var anhängare till Zinovjev. Kärnan i gruppen utjordes av Ruth Fischer och Arkadi Maslow. Deras stöd till den förenade oppositionen fördömdes av ett plenum i december 1926 med Kominterns exekutivkommitté.

Den tyska oppositionen var uppdelad i tre olika tendenser:

- en grupp kring Karl Korsch, som motsatt sig enhetsfrontspolitiken och undertecknandet av det sovjetisk-tyska fördraget i april 1926;
- Weddingoppositionen kring Hans Weber, medlem av centralkommittén med starkt stöd i arbetarstadsdelen Wedding i Berlin;
- Maslow, Fischer och Urbahns hade alla tre tidigare varit ledare för KPD men avsatts och utgjorde det starkaste stödet för Zinovjevgruppen i något av Kominternpartierna.

Den 11 september 1926 överlämnades en deklARATION från 700 välkända partimedlemmar, tillhörande alla tre oppositionsgrupperna. De 700 förklarade sitt fullständiga stöd till Leningradoppositionen i det ryska partiet.

Den tyska oppositionen publicerade 1927 Zinovjevs skrift om *Det leninistiska Kominterns 21 teser*. Inom det tyska partiet (KPD) utgav man också ett informationsblad, *Mitteilungsblatt*, som redigerades av Hugo Urbahns.

I samband med KPD:s kongress i mars 1927, hölls en konferens med vänsteroppositionella. Vid den tidpunkten var alla oppositionsgrupper uteslutna ur det tyska partiet.

Den 18 december 1927 sammanfattade *SocD* med illa dold skadeglädje det växande motståndet mot stalinismen inom Komintern under rubriken ”Oppositionen mot Stalins borgerliga kurs växer snabbt”. Det rapporteras om att oppositionen i Tyskland förfogar över tre tidningar: *Die Fahne des Kommunismus*, *Der Pionier* och *Volkswille*. Vidare återgavs ett stycke ur ett uttalande från KPD:s distriktsstyrelse i Suhl om daglig utgivning av *Volkswille* från den 1 januari 1928, som bl. a. slog fast:

”Vi fördöma Stalin-majoritetens beteende i Ryssland och Tyskland som ett förräderi mot den internationella revolutionens intressen, som drängtjänster åt bourgeoisin och socialdemokratien och som ett undergrävande av proletariats diktatur. Vi skola i revolutionens intresse stegra våra ansträngningar för att tillintetgöra Stalinismen.”

Det socialdemokratiska huvudorganet talar om att uteslutningen av Trotskij och Zinovjev ”tydligt verkat med fruktansvärd agitatorisk kraft inom de tyska kommunisternas djupa led.”

Samma dag återger tidningen även utdrag ur en artikel i *Die Fahne des Kommunismus* av en rysk kommunist.

”Stalin har fjärrat sig så långt från leninismen och till den grad närmat sig NEP-männen, storbönderna och sovjetbyråkraterna, att varje modigt bolsjevikiskt ord stöter honom för huvudet. Och därför förbereder han kontrarevolutionen: uteslutningar och häktningar av de oppositionella, terror mot proletariats avantgarde, mot de leninistiska bolsjevikerna, som icke äro till salu för en plats i centralkommittén eller ordförandeskapet i någon trust. Stalin vill förvandla kampen mot oppositionen till en gatustrid, därför att hans fel och förrådiska eftergifter redan äro fläckade med kinesiska arbetares blod och lett till nederlag på kommunismens kampfront mot kapitalismen. NEP-män, storbönder, sovjetbyråkrater och den internationella bourgeoisin ställa sina krav på eftergifter från Stalins och Rykovs sida. Dessa bockar och kapitulera. Men Stalin och Rykov känna sig besvärade av oppositionen, som nu i sig förkroppsligar partiets verkliga intressen och som hålla Lenins fana i sin hand.”

Den 5/12 1927 fattade KPD:s distriktsstyrelse i Suhl ett beslut om att från 1/1 1928 publicera sin tidning *Volkswille* som dagligt organ för oppositionen. Målsättningen angavs på följande sätt:

”Vi skola i revolutionens intresse stegra våra ansträngningar för att tillintetgöra Stalinismen.”
(”Pressröster”, *SocD* 18/12 1927)

Dessutom utgav oppositionen veckotidningen *Schacht und Hütte* i Ruhrområdet.

Oskar Hippe tillhörde oppositionen i Charlottenburg, en förstad till Berlin, och berättar i sina memoarer om Suhl-distriktets vidare öden. I och med beslutet beträffande *Volkswille* uteslöts hela distriktet. De flesta medlemmarna följde *Volkswilleredaktören* Guido Heym till Leninbund, som bildades av oppositionen vid påsken 1928.

Kampen mellan högern och vänstern inom det tyska partiet antog tidigt också fysisk form. I *SocD* (18/12 1927) meddelas att *Fahne des Kommunismus* omtalar försök från stalinisternas sida att spränga vänsterns möten. Oppositionens tidning svarade med följande beslutsamma deklARATION:

”Naturligtvis avböja vi att ta ansvaret, därest i fortsättningen våra egna meningsfränder betala centralkommitténs prygelhjältar med samma mynt. Varje tänkande människa förstår ju, att det är omöjligt att diskutera med folk som kommer för att slåss. Man kan ju inte tala förstånd med sådana som komma för att spränga våra möten. Därför vilja vi meddela prygelhjältarna följande: Våra möten skyddas. Den som kommer för att diskutera är välkommen, t. o. m. om det så vore Stalin själv. Den som kommer för att bråka, den kastas ut. Den som kommer för att slåss, den skola våra ordningsmän ta hand om på ett sätt, som skall betaga vederbörande lusten att komma en gång till. Några organiserade sprängkolonner släppas inte in i möteslokalerna. Vi ge ordet åt en inledare från motsidan på villkor att centralkommittén beviljar oss samma förmånsrätt. Vill ni diskutera, så kom och tala. Vill ni slåss, så ska proletäerna sätta näven under näsan på er, så att ni ska få lära er hur det går när man uppträder med fascistfasoner på arbetarmöten!”

Den 16/12 1927 ägde ett stort möte rum i Suhl, anordnat av oppositionen. Talare var Hugo Urbahns. Partiledningen företrädde av en man vid namn Schmidt från Erfurt, enligt *SocD* ”en Kalle Kilboms-typ”. ”Denne uppträdde utmanande och hotade att slå in tänderna på en vänsterkommunist

men fick då ett grundligt kok stryk.” Mötet antog mot två röster en resolution som fördömde Stalins politik.

I Bernburg ägde en diskussion rum samma dag. Med förkrossande majoritet antogs följande resolution:

”Det av vänsterkommunisterna anordnade offentliga diskussionsmötet i Bernburg gillar oppositionens åsikter inom Komintern och Tysklands kommunistiska parti och tillbakavisar med harm den utsparknings- och splittringspolitik som nu föres mot alla vänstersinnade kommunister.” (”Pressröster”, *SocD* 27/12 1927)

Oppositionsmedlemmen Bartels framträdde vid årsskiftet i den preussiska lantdagen och anförde bl. a. följande om partiledningens förslag att gå med på anslag till det borgerliga rättsväsendet, den borgerliga polisen, det borgerliga gendarmeriet och kyrkan i Mecklenburg-Schwerin:

”Ett parti som föreger sig att föra arbetarnas talan får aldrig iakttaga klasstatens intressen och får aldrig bevilja dylika medel. Vi se detta sakliga positiva medarbete i den nutida staten icke blott i dylika parlamentariska livsytringar från det kommunistiska partiet, utan också i förklaringar ifrån kommunistiska parlamentariker, vari det kommunistiska partiets vilja att gå *legala* och *författningsenliga* vägar betonas. [...] Vi förklara emellertid med all tydlighet, att vänsterkommunisterna *icke* äro sinnade att medverka till *en sådan reformistisk kurs*. Vi skola trots alla svårigheter och trots alla förföljelser hålla kommunismens fana högt. (Bifall från vänsterkommunisterna).”

I *Volkswille* den 3/1 1928 definierade den tyska oppositionen sin grundläggande inställning i förhållande till partiledningen:

”Vi äro fast övertygade om att endast den äkta och oförfalskade bolsjevismens väg kan leda proletariatet till en framgångsrik kamp. [...] Eftersom det tyska kommunistiska partiets officiella press *övergivit* denna väg, så skola vi söka fullgöra den uppgift som det tyska kommunistiska partiet såsom parti borde ha, men som det icke kan fylla så länge det *förhärjas av opportunistens sjukdomar*. Vänsterkommunisterna vilja tillämpa Marx’ och Lenins läror på dagens alla företeelser för att leda den proletära befrielsekampen i den riktning, som vår tid kräver, i den proletära och socialistiska revolutionens riktning. Ty denna revolution är icke en framtidsdröm utan en nutidsuppgift för det europeiska proletariatet. Vänsterkommunisterna vilja åter levandegöra de av reformisterna inom det tyska socialdemokratiska och det tyska kommunistiska partiet reviderade och förfalskade läror som Marx och Engels framställt. Deras metoder äro den revolutionära klasskampens metoder.” (”Pressröster”, *SocD* 5/1 1928)

Volkswille uttalade bl. a. också följande smått profetiska ord, som förutspådde ändpunkten för den stalinistiska urartningen:

”Stalins anhängare i Ryssland och Tyskland ha beträtt *reformismens* väg, och framtiden skall utvisa att de komma att kröna sitt verk i ett blivande imperialistiskt krig. Oupphörligt går stalinriktningen en ny 4 augusti 1914 till mötes.”

I *Volkswille* beskrevs de ryska oppositionella kamraternas öde och rapporterades om kraftfulla protester mot deportationer och andra förföljelser. Detta var dock inte nog utan man hävdade att det krävdes mer:

”Den bästa hjälp, som kan bringas de deporterade ryska bröderna, är ett outtröttligt revolutionärt arbete mot kapitalismen. Ju förr det lyckas att utanför Ryssland komma den ryska revolutionen till hjälp genom revolutionära rörelser och strider, desto större måste motståndet bli mot stalinismen, vars arbete går ut på att till den internationella bourgeoisin utlämna Sovjetrysslands revolutionära fästen.” (”Pressröster”, *SocD* 13/1 1928)

Beträffande deportationerna och den tyska partiledningens försök att dölja dem, uppmanade *Volkswille*:

”Arbetare, ställ stalinisterna mot väggen och begär klart besked av dem!” (”Pressröster”, *SocD* 15/1 1928)

I början av mars 1928 samlades en oppositionskonferens med omkring 200 delegater från hela Tyskland, som utfärdade ett upprop som uppmanade till bildandet av en ny organisation – Leninbund. (*SocD* 6/3 1928)

Vid en konferens i Berlin under påsken 1928 bildades den nya organisationen – Leninbund – och beslut fattades om att ställa upp egna kandidater till de kommande valen. (*SocD* 10/4 1928)

Frankrike

I juli 1924 uteslöts Boris Souvarine från det franska partiet för att ha uttalat sitt stöd till Trotskij vid det ryska partiets 13:e kongress.

Samma år uteslöts också två av Trotskijs gamla vänner från tiden i Frankrike under kriget, Pierre Monatte och Alfred Rosmer. De understödde oppositionen i sin tidning *La Revolution proletarienne*.

När Trotskij avkrävdes ett ställningstagande till deras verksamhet, tog han avstånd ifrån dem och uppmanade dem att uppträda som partimedlemmar även om de var uteslutna.

Ytterligare en grupp bildades kring Suzanne Girault och Albert Treint och ännu en runt tidningen *Contre le Courant* (Mot strömmen).

I *SocD* återges 12/12 1927 ("Pressröster") en karakteristik av stalinismen som hämtats ur Albert Treints öppna brev till partiledningen:

"Den nuvarande faran är stalinismen, d. v. s. systemet med byråkratiskt förkvävande och administrativ terror i det ryska partiet och i Internationalen, ett system som är till för att söka hindra varje protest mot dagens opportunistiska politik eller mekaniskt slå ned det, ett system som till på köpet går ut på att överslåta den allt större och ohjälpliga bankrutten för denna politik."

I sin översikt av oppositionen karakteriserar *SocD* (18/12 1927) läget i det franska partiet genom att påpeka att ledaren för stalinisterna, Marcel Cachin, "vrider sig [...] som orm i myrstack." Till den sovjetiska partikongressen skickades ett telegram som undertecknats av 30 ledande partimedlemmar, där följande krav framfördes:

- 1) tillträde till kongressen för oppositionen;
- 2) skapandet av en verkligt demokratisk centralism i partiet;
- 3) återupptagande i partiet av de uteslutna oppositionsmännen.

Minoriteten i partistyrelsen, meddelades det vidare, har utfärdat ett manifest, med följande överskrift: "Mot splittringen! För den Leninistiska enheten i partiet och Internationalen!"

Tjeckoslovakien

Det tjeckoslovakiska partiet var under andra hälften av 20-talet ett av Kominterns starkaste partier.

I *SocD* beskrivs den 18/12 1927 ("Oppositionen mot Stalins borgerliga kurs växer snabbt") hur partiledningen, med Smeral i spetsen, försökte förhindra all diskussion av oppositionens politik. Men oppositionen gick till "energisk motaktion". Programmet för den förenade oppositionen i Sovjetunionen översattes och den svenska tidningen sammanfattar situationen på följande sätt:

"[...] när de kommunistiska arbetarna med egna ögon finge se, att Trotskij och Sinovjev utsparkats, därför att de vägrat godkänna Stalins politik med dess vittgående eftergifter åt borgerligheten, gingo de i massor över på vänsterriktningens linjer. I Mährisk-Ostrau, som är Tjeckoslovakiens viktigaste industriområde och där kommunismen har sitt huvudfäste, hängde det på 3 röster vid kretskonferensen att en resolution till förmån för partiets anslutning till Trotskijriktningen beslutats. Trots att den verkställda översättningen av Trotskijs och Sinovjevs program utgått i en stor upplaga så har redan en andra upplaga måst utgivas. En av 27 framstående kommunister med Michalec i spetsen undertecknad skrivelse har överlämnats till partistyrelsen. I denna skrivelse brännmärkes Stalins borgerliga orientering och kräves anslutning till Trotskijs radikala program."

I början av 1928 utvecklades den tjeckoslovakiska oppositionen snabbt. Förutom en egen tidning utgav man också en tidskrift, *Rudyprapor*. I denna tidskrift angav oppositionen sina ståndpunkter på följande sätt:

”Vi tillbakavisa såväl ideologisk som organisatorisk kapitulation. Så långt våra krafter räcka skola vi kämpa vidare för den ryska oppositionens program och i tillämpliga delar förfäkta det jämväl för de egna tjeckoslovakiska förhållandena. Vi skola bekämpa stalinismens tjeckoslovakiska avart, och detta inte bara ur synpunkten av partiets inre regim utan även och huvudsakligen på partipolitikens område över huvud. Vi vilja söka övervinna partiets *falska linjer*.” (”Pressröster”, *SocD* 17/1 1928)

Sverige

Den 18/12 1927 sammanfattade *SocD* situationen inom Komintern och noterade beträffande Sverige följande:

”Den vänsterkommunistiska rörelsen växer. Den högerkommunistiska får betala fiolerna. Stalins uppgift att spanna Komintern för sin triumfvagn blir svår, ja, olöslig. Komintern spricker. Dock icke i Sverige. Ty när Kalle Kilbom accepterat Stalins borgerliga orientering, så har han kunnat göra det på grund av personlig övertygelse. Stalins kurs stämmer med hans egen småborgerliga läggning. Det är därför naturligt, att det svenska kommunistpartiet som en man är med om att vid Stalins sida bannlysa Trotskij.”

Men några månader senare (*SocD* 8/3 1928) kunde man triumferande tillkännage på första sidan att ”Trotskijmän uppträda” i det svenska partiet: ”En känd kommunist i Kronobergs län för Trotskij linje”.

”Men Folkets Dagblads verkliga triumf är ’att i Sverges kommunistiska parti ingen spricka var att upptäcka’. Är det nu så alldeles sant? Finnes det t. ex. inga trotskijmän i hr Kilboms fallor? Jo, alldeles säkert finnas de. Hittills har man ganska bra lyckats att hålla dem tillbaka med hjälp av partiapparatusens obönhörliga tryck. Men nu börjar i alla fall en och annan av dem att få mod att framträda. Vid ett diskussionsmöte i Kalmar härom dagen deklarerade en av de mera förhoppningsfulla medlemmarna i den kommunistiska ungdomsrörelsen, hr Bengt Hedin, såsom trotskijman. Hr Hedin är även den ledande kraften inom Clartéavdelningen i Växjö och har flitigt deltagit det kommunistiska propagandarbetet i Kronobergs län. Ännu hysa våra hemmabolsjeviker hr Hedin i sina leder. Men varför följer man icke de stalinska ordena? Varför utesluter man icke kättaren? Kanske det blir andra bullar, när hr Karl Kilbom anländer från Moskva!”

Enligt *SocD* var Otto Grimlund, som 1919 var svensk delegat vid Kominterns bildande, också kritisk till den svenska partiledningens stöd åt Stalins politik. (”Pressröster”, *SocD* 15/1 1928)

Belgien

I det belgiska kommunistpartiet rasade en skarp strid mellan anhängare till stalinisterna och Vänsteroppositionen. I december 1927 antogs en resolution, som återgavs i *SocD* (”Pressröster”, 21/12 1927) ur det belgiska partiets tidning *Drapeau Rouge*:

”Belgiens kommunistiska partis styrelse har tagit kännedom om de beslut, som av det ryska partiets centralkommitté och Sovjetunionens kommunistiska parti fattats beträffande:

- a) uteslutningen av Kamenev, Rakovskij, Smilga, Jevdokimov och Avdejev ur centralkommittén;
- b) uteslutningen av Muralov, Bakajev, Sokolovskij, Peterson, Solojev och Lisdin;
- c) uteslutningen av Trotskij och Sinovjev ur partiet.

Partistylelsen uppmanar Kominterns presidium att besluta

dels upphävandet av sagda beslut, *dels* skyndsamt inkallande av en världskongress, där frågan om oppositionen inom Sovjetunionens kommunistiska parti och inom Komintern skall uppföras på dagordningen. Vidtages en sådan åtgärd så måste givetvis också oppositionen besluta sig för att föra sin diskussion inom ramen för den striktaste partidisciplin och med tillvaratagande av de genom partiets organisationsform givna möjligheterna.”

Enligt *SocD* fattade partistylelsen sitt beslut med 15 röster mot 3.

Under rubriken ”Kommunistiska partiet rämna nu i Belgien” redogjorde en korrespondent för SocD om den fortsatta utvecklingen av striden inom det belgiska partiet:

”Den kommunistiske riksdagsmannen Van Overstraeten föreslog en resolution, som ställde sig på den ryska oppositionens ståndpunkt och skarpt fördömde den ryska partimajoritetens opportunistiska tendenser. En annan resolution ställde sig på Stalins ståndpunkt och innehöll hotelser mot ’den belgiska oppositionens partisplittrande arbete’. Vid omröstningen fingo de båda resolutionerna 13 röster vardera. Man beslöt då att överlämna hela stridsfrågan till diskussion i pressen och partiorganisationerna och inkalla en kongress, som skall fatta beslut. De båda kommunistiska ledamöterna i riksdagen stå på var sin linje. Van Overstraeten är trotskist och Jacquemotte är stalinist.” (SocD 9/1 1928)

Van Overstraetens resolutionsförslag löd som följer:

”Partistyrelsen uttalar, att det ryska kommunistpartiets majoritet i de internationella frågorna, såsom den kinesiska revolutionen och den engelsk-ryska kommittén, gjort en avvikelse åt höger, och att det förhåller sig på samma sätt med de inrikespolitiska frågorna, såsom frågan om möjligheten att införa socialismen i ett enstaka land, fördelningen av nationalinkomsten, kampen mot storbönderna, städernas nykapitalistiska element och byråkratin samt frågan om den femåriga industrialiseringsplanen.” (”Pressröster”, SocD 10/1 1928. Översatt ur *Drapeau Rouge* 6/1 1928)

Den 3/2 1928 rapporterade SocD under rubriken ”Stalinisterna ha det svårt i Belgien” om den fortsatta striden inom partiet. En partimedlem, vid namn Brakops från Bryssel, som nyligen återvänt från Sovjetunionen, uppträdde vid ett ”talrikt besök” möte:

”med skärpa mot förföljelsen av den ryska oppositionen och undertryckandet av all åsiktsfrihet. Hans anförande gjorde starkt intryck på den nästan uteslutande av kommunister sammansatta församlingen och ett försök av den kommunistiske deputeraden Jacquemotte att försvara Stalins regemente mottogs med högljudda protester.”

Vid partikongressen i mars 1928 uteslöts de gamla ledarna Van Overstraeten, Hennaut och Lesoil.

Byråkratins strävan att omvandla Komintern till ett verktyg för byråkratins utrikespolitik var således inte någon lätt genomförd åtgärd. Under hela processen kämpade olika oppositionsgrupper i de olika sektionerna med näbbar och klor för att bevara Kominterns revolutionära politik från åren 1919–23.

Trotsky skrev 1928 en förödande kritik av det förslag till program för Komintern som lades fram av Bucharin till den sjätte kongressen. I förordet till den franska utgåvan ett år senare, karakteriserade Trotsky den första kongressen under stalinistisk ledning på följande vis:

”Som vanligt fördömde deltagarna vid den sjätte kongressen ’trotskismen’ än en gång ’enhälligt’. Det var därför de hade kallats till Moskva. Majoriteten av dem har inträtt på den politiska scenen igår eller förrgår. Inte en enda av dessa delegater deltog i grundandet av Kommunistiska internationalen. Ytterst få av de närvarande hade deltagit i en eller två av de fyra kongresser som ägde rum under Lenins ledning. De har alla rekryterats till den nya politiska inriktningen och är ombud för den nya organisatoriska regimen. När de anklagar mig – eller rättare sagt, när de skriver under anklagelserna mot mig – för att ha brutit mot de leninistiska principerna ger delegaterna till den sjätte kongressen prov på foglighet snarare än klart teoretiskt tänkande eller kunskap om Kommunistiska internationals historia.” (Trotsky, *Tredje internationalen efter Lenin*)